

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Згадова Наталія Сергіївна

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедру економічної безпеки,
права та соціальних процесів,
Одеський національний технологічний університет
ORCID ID: 0000-0003-4585-9620
natali.morozuk225@gmail.com

Березовська Людмила Віталіївна

PhD, старший викладач кафедри
публічного управління та адміністрування,
Одеський національний технологічний університет
ORCID ID: 0000-0002-2896-9839
milaberez2016@gmail.com

У статті досліджено стратегічні пріоритети формування та реалізації державної політики продовольчої безпеки в контексті забезпечення економічної безпеки України в умовах сучасних глобальних та внутрішніх викликів. Обґрунтовано, що продовольча безпека є однією з ключових складових національної економічної безпеки держави, оскільки вона безпосередньо впливає на стабільність соціально-економічного розвитку, рівень добробуту населення, стійкість внутрішнього ринку та здатність держави протидіяти кризовим явищам. Особливу увагу приділено аналізу сучасних загроз продовольчій безпеці України, зокрема наслідкам воєнного стану, руйнуванню аграрної та логістичної інфраструктури, порушенню традиційних ланцюгів постачання, зростанню цін на продовольство, нестабільності світових аграрних ринків та посиленню глобальних економічних ризиків. Визначено основні напрями державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки, що включають підтримку національного аграрного виробництва, розвиток ефективної системи продовольчих резервів, модернізацію логістичної інфраструктури, диверсифікацію експортних маршрутів, розвиток цифрових технологій у агропромисловому комплексі та посилення державного регулювання стратегічних продовольчих ринків. Обґрунтовано необхідність формування інтегрованої системи управління продовольчою безпекою, яка поєднує інституційні, економічні, інформаційно-аналітичні та інноваційні механізми державної політики. Доведено, що реалізація стратегічних пріоритетів продовольчої політики має базуватися на принципах сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, ефективного використання ресурсного потенціалу та посилення продовольчої незалежності держави. Наголошено на важливості гармонізації національної продовольчої політики з міжнародними стандартами та практиками, а також на необхідності розвитку механізмів моніторингу, прогнозування та управління продовольчими ризиками. Отримані результати можуть бути використані при формуванні державних стратегій забезпечення економічної та продовольчої безпеки України, а також у процесі вдосконалення системи державного управління аграрним сектором і продовольчими ринками.

Ключові слова: продовольча безпека; економічна безпека держави; державна продовольча політика; аграрний сектор; стратегічні пріоритети розвитку; продовольча незалежність; управління продовольчими ризиками.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У сучасних умовах трансформації світової економіки, посилення геополітичної нестабільності та поглиблення глобальних криз питання забезпечення продовольчої безпеки набуває стратегічного значення для економічної безпеки держави. Для України ця проблема є особливо актуальною в умовах воєнного стану, руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, обмеження доступу до традиційних експортних маршрутів, зростання цін на продовольство та посилення зовнішньоекономічних ризиків. Продовольча безпека виступає не лише важливою складовою соціальної стабільності, але й ключовим

елементом національної економічної системи, оскільки забезпечує стабільність функціонування аграрного сектору, формування продовольчих резервів та доступність харчових ресурсів для населення.

У цих умовах особливого значення набуває формування ефективної державної політики у сфері продовольчої безпеки, що передбачає визначення стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору, удосконалення механізмів державного регулювання продовольчих ринків, підтримку національного виробника та зміцнення продовольчої незалежності країни. Важливою складовою такої політики є інтеграція продовольчої безпеки



у загальну систему економічної безпеки держави, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління продовольчими ресурсами, підвищити стійкість національної економіки до зовнішніх та внутрішніх загроз і сформувати довгострокові передумови для стабільного соціально-економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика забезпечення продовольчої безпеки в системі економічної безпеки держави є предметом дослідження значної кількості вітчизняних і зарубіжних науковців. У наукових працях українських дослідників значну увагу приділено теоретичним та прикладним аспектам формування державної політики продовольчої безпеки, розвитку аграрного сектору та забезпечення стабільності продовольчих ринків. Серед українських учених, які зробили вагомий внесок у дослідження даної проблематики, варто відзначити В. Геєця [3], К. М. Дідур [3], О. В. Ніколюк [4], Г. П. Атамась [4], К. В. Багацьку [1], Н. І. Климаш [1] та інших. У їхніх працях розглянуто питання інституційного забезпечення аграрного розвитку, механізмів державного регулювання продовольчих ринків, формування продовольчого потенціалу країни та забезпечення доступності продовольства для населення.

Важливі аспекти взаємозв'язку продовольчої та економічної безпеки держави досліджували також українські науковці у сфері економічної безпеки, зокрема, А. Мазуракі [11], Т. Зубко [11], І. Ілляшенко [12], Р. Громіка [13], З. Варналій [14] та інші. У їхніх роботах обґрунтовано роль продовольчої безпеки як ключового елемента національної безпеки, визначено систему загроз економічній безпеці держави та запропоновано механізми підвищення стійкості національної економіки в умовах глобальних трансформацій.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у цій сфері, питання визначення стратегічних пріоритетів державної політики продовольчої безпеки в системі економічної безпеки України потребує подальшого наукового осмислення з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із воєнними загрозами, трансформацією світових продовольчих ринків та необхідністю забезпечення стійкості національної економіки. Це зумовлює актуальність подальших досліджень, спрямованих на обґрунтування ефективних механізмів державного управління продовольчою безпекою та визначення стратегічних напрямів її розвитку.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження стратегічних пріоритетів державної політики продовольчої безпеки в системі економічної безпеки України, а також обґрунтування ключових напрямів її вдосконалення в умовах сучасних глобальних та внутрішніх викликів. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: аналіз сучасного стану продовольчої безпеки України та її ролі у забезпеченні економічної безпеки держави; визначення основних загроз і ризиків функціонування продовольчої системи в умовах воєнного стану та трансформації світових продовольчих ринків; дослідження стратегічних напрямів державної політики у сфері розвитку аграрного сектору, модернізації логістичної інфраструктури та підвищення

конкурентоспроможності аграрної продукції; а також обґрунтування перспективних механізмів підвищення ефективності державного регулювання продовольчих ринків з метою зміцнення економічної безпеки України.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, що дозволили комплексно дослідити стратегічні пріоритети державної політики продовольчої безпеки в системі економічної безпеки України. У процесі дослідження використано методи теоретичного узагальнення та систематизації наукових підходів для аналізу сучасних концепцій продовольчої та економічної безпеки держави. Застосування системного підходу дало змогу розглядати продовольчу безпеку як складову національної економічної безпеки та визначити взаємозв'язки між аграрним сектором, державним регулюванням і стабільністю продовольчих ринків. Також використано метод аналізу та синтезу для дослідження основних факторів і загроз, що впливають на рівень продовольчої безпеки України в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій.

У дослідженні застосовано порівняльний метод для аналізу міжнародного досвіду формування державної політики продовольчої безпеки та можливостей його адаптації в Україні. Метод логічного узагальнення використано для обґрунтування стратегічних напрямів розвитку державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Крім того, застосовано методи економічного аналізу, наукової абстракції та структурно-функціонального аналізу, що дозволило визначити основні пріоритети державного управління продовольчими ресурсами, оцінити роль аграрного сектору у зміцненні економічної безпеки держави та сформувати науково обґрунтовані підходи до вдосконалення механізмів забезпечення продовольчої стабільності в Україні.

Результати дослідження. У сучасних умовах глобалізації, посилення геополітичної нестабільності та трансформації міжнародних економічних відносин питання продовольчої безпеки набуває стратегічного значення для забезпечення економічної безпеки держави. Для України ця проблема є особливо актуальною в умовах воєнного стану, оскільки аграрний сектор традиційно відіграє важливу роль у формуванні національного економічного потенціалу, забезпеченні внутрішнього ринку продовольством та формуванні значної частки валютних надходжень від експорту. Водночас військові дії, руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів та обмеження доступу до міжнародних ринків суттєво ускладнюють функціонування аграрного сектору та створюють нові загрози продовольчій безпеці [1-2].

Продовольча безпека розглядається як складна багатокомпонентна система, що включає забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства, його достатність, якість і безпечність для населення. У контексті економічної безпеки держави продовольча безпека виступає важливим елементом стабільності національної економіки, оскільки від її рівня залежить соціальна стабільність, продовольча незалежність держави та здатність економіки протистояти внутрішнім і зовнішнім

загрозам. Саме тому державна політика у сфері продовольчої безпеки повинна формуватися на основі стратегічного підходу, який передбачає комплексне поєднання економічних, інституційних та організаційних механізмів управління [3].

Одним із ключових стратегічних пріоритетів державної політики продовольчої безпеки є підтримка розвитку національного аграрного виробництва. Ефективне функціонування агропромислового комплексу є основою забезпечення внутрішнього продовольчого ринку, формування експортного потенціалу країни та зміцнення її економічної стійкості. У цьому контексті важливим завданням державної політики є створення сприятливих умов для розвитку аграрного підприємництва, модернізації виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій у сільському господарстві та підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу [4].

Динаміка ключових показників розвитку аграрного сектору України, що характеризують стан продовольчої безпеки держави, наведена у таблиці.

Наведені у таблиці 1 показники свідчать про значний вплив воєнних та економічних факторів на розвиток аграрного сектору України. Попри скорочення обсягів виробництва та посівних площ у 2022 році, аграрний сектор зберіг стратегічне значення для економіки держави та забезпечив значну частку валютних надходжень від експорту. У 2023–2024 роках спостерігається поступове відновлення виробництва та стабілізація аграрного ринку, що підтверджує високий потенціал агропромисло-

вого комплексу у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки України.

Для оцінки ролі аграрного сектору в забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави доцільно проаналізувати динаміку частки аграрної продукції у структурі загального експорту України, що відображає стратегічне значення агропромислового комплексу для національної економіки (рис. 1).

Як видно з рисунка 1, упродовж останніх років частка аграрної продукції в загальному експорті України має тенденцію до зростання, що свідчить про посилення ролі аграрного сектору як одного з ключових чинників забезпечення продовольчої та економічної безпеки держави, особливо в умовах воєнних та економічних викликів.

Важливим напрямом забезпечення продовольчої безпеки є формування ефективної системи державних продовольчих резервів. Наявність стратегічних запасів продовольства дозволяє державі оперативного реагувати на кризові ситуації, забезпечувати стабільність внутрішнього продовольчого ринку та запобігати різким коливанням цін. У сучасних умовах формування продовольчих резервів має здійснюватися на основі системного підходу, що передбачає використання сучасних методів прогнозування продовольчих ризиків, оптимізацію обсягів державних запасів та удосконалення механізмів їх управління [5].

Не менш важливим стратегічним напрямом державної політики є розвиток та модернізація логістичної інфраструктури аграрного сектору. Порушення традиційних транспортних маршрутів, блокування морських портів

Таблиця 1

Динаміка основних показників продовольчої безпеки України

Показник	2021	2022	2023	2024
Валовий збір зернових і зернобобових культур, млн т	86,0	53,9	60,5	63,0
Експорт аграрної продукції, млрд дол.	27,7	23,4	22,1	24,5
Частка аграрної продукції в загальному експорті, %	41	53	60	58
Посівні площі сільськогосподарських культур, млн га	28,4	24,7	25,8	26,2
Частка аграрного сектору у ВВП України, %	10,9	12,6	11,8	12,0
Індекс цін на продовольство (до попереднього року), %	111	126	114	109

Джерело: розраховано авторами на основі даних [7]



Рис. 1. Динаміка частки аграрної продукції в загальному експорті України, %

Джерело складено авторами на основі [7]

та ускладнення експортних операцій суттєво вплинули на ефективність функціонування продовольчих ринків України. У зв'язку з цим особливого значення набуває диверсифікація експортних маршрутів, розвиток альтернативних логістичних коридорів, модернізація транспортної інфраструктури та підвищення ефективності системи зберігання і транспортування сільськогосподарської продукції [10].

Зміни у структурі логістичних маршрутів експорту аграрної продукції України в умовах воєнного стану наведено у таблиці 2.

Наведені дані таблиці 2 свідчать, що після початку повномасштабної війни відбулася суттєва трансформація логістичної структури експорту аграрної продукції України. Якщо до 2022 року основна частка експорту здійснювалася через морські порти Чорного моря, то в умовах блокування портової інфраструктури значно зросла роль альтернативних маршрутів, зокрема дунайських портів, залізничних та автомобільних перевезень через країни Європейського Союзу. Це підтверджує необхідність подальшого розвитку мультимодальної логістики та модернізації транспортної інфраструктури як важливого стратегічного напрямку державної політики забезпечення продовольчої та економічної безпеки України.

Для оцінки трансформації логістичної системи експорту аграрної продукції України в умовах воєнних викликів доцільно проаналізувати динаміку викори-

стання основних транспортних маршрутів постачання продукції на зовнішні ринки (рис. 2).

Як видно з рисунка 2, у період 2022–2023 років відбулися суттєві зміни у структурі логістичних маршрутів експорту аграрної продукції України: значно зросла роль дунайських портів, залізничних та автомобільних перевезень через країни Європейського Союзу, що стало важливим елементом диверсифікації транспортних шляхів та підвищення стійкості продовольчої системи держави в умовах воєнного часу.

У системі стратегічних пріоритетів державної політики продовольчої безпеки важливе місце займає розвиток цифрових технологій та інформаційно-аналітичного забезпечення аграрного сектору. Використання сучасних цифрових інструментів, систем моніторингу та аналізу даних дозволяє підвищити ефективність управління аграрним виробництвом, оптимізувати використання ресурсів та забезпечити оперативне реагування на зміни ринкової кон'юнктури. Крім того, цифровізація сприяє підвищенню прозорості аграрних ринків, удосконаленню системи державного регулювання та розвитку інноваційного потенціалу агропромислового комплексу [4].

Важливою складовою державної політики продовольчої безпеки є також удосконалення системи державного регулювання продовольчих ринків. Державне регулювання повинно забезпечувати баланс між інтересами виробників, споживачів та держави, сприяти стабілізації цінової ситуації на внутрішньому ринку та підтримувати

Таблиця 2

Експорт аграрної продукції України за основними логістичними маршрутами, млн т

Логістичний маршрут	Експорт аграрної продукції		
	2021	2022	2023
Морські порти Чорного моря	106	54	62
Дунайські порти (Ізмаїл, Рені, Усть-Дунайськ)	4,9	16,5	32,0
Залізничні перевезення через ЄС	6,0	11,2	14,5
Автомобільний транспорт через кордони ЄС	3,2	5,8	7,4
Загальний обсяг експорту	120,1	87,5	115,9

Джерело: розраховано авторами на основі даних [6-7]

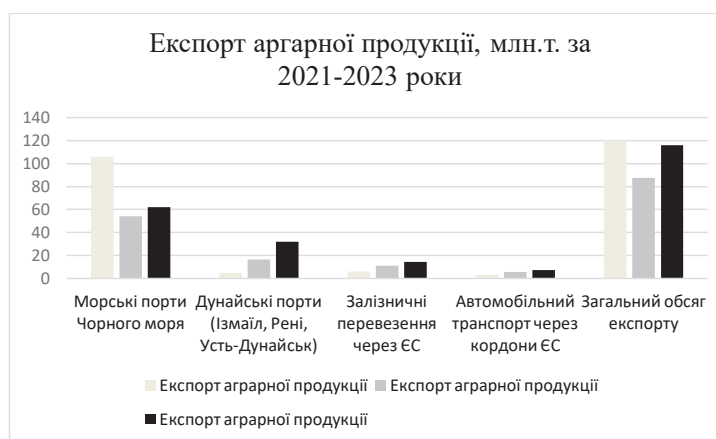


Рис. 2. Динаміка експорту аграрної продукції України за основними логістичними маршрутами у 2021–2023 роках, млн т

Джерело складено авторами на основі [7]

конкурентоспроможність національної продукції на міжнародних ринках. У цьому контексті важливим є застосування комплексу економічних інструментів, таких як податкові стимули, державна підтримка аграрних підприємств, розвиток системи аграрного страхування та формування ефективної кредитно-фінансової інфраструктури для аграрного сектору.

Важливим інструментом реалізації державної політики у сфері продовольчої безпеки виступає нормативно-правове забезпечення функціонування аграрного сектору та продовольчих ринків. В Україні сформовано систему законодавчих актів, які регулюють питання виробництва, обігу та контролю якості продовольчої продукції. Зокрема, правові засади державної аграрної політики визначені Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України», який передбачає механізми фінансової підтримки аграрних виробників, регулювання аграрних ринків та стабілізації цін на продовольчу продукцію. Важливу роль у забезпеченні прозорості та стабільності функціонування продовольчих ринків відіграє також Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», що встановлює стандарти виробництва, контролю та обігу харчових продуктів відповідно до міжнародних норм.

У контексті європейської інтеграції важливим напрямом удосконалення державного регулювання продовольчих ринків є гармонізація національного законодавства із нормами Європейського Союзу. Це передбачає адаптацію українських стандартів безпечності харчових продуктів, удосконалення системи державного контролю та запровадження сучасних механізмів регулювання аграрних ринків. Реалізація таких заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української аграрної продукції на міжнародних ринках, зміцненню продовольчої незалежності держави та підвищенню рівня економічної безпеки України [8-9].

Значну роль у забезпеченні продовольчої безпеки відіграє також інтеграція національної продовольчої політики у глобальні економічні процеси. Україна є одним із ключових учасників світового аграрного ринку, тому ефективна державна політика повинна враховувати міжнародні стандарти, вимоги глобальних ринків та можливості міжнародного співробітництва. Гармонізація національного законодавства з міжнародними нормами, участь у міжнародних продовольчих програмах та розвиток експортного потенціалу аграрного сектору сприяють

зміцненню позицій України на світових продовольчих ринках [11].

Вагому роль України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки підтверджують обсяги виробництва та експорту основних видів аграрної продукції, що наведені у таблиці 3.

Наведені у таблиці 4 дані свідчать, що Україна займає важливе місце у світовій системі продовольчого забезпечення, виступаючи одним із провідних експортерів зернових культур та соняшникової олії. Особливо значущою є роль України на світовому ринку соняшникової олії, де її частка перевищує 40 % глобального експорту. Це підтверджує стратегічне значення аграрного сектору для інтеграції України у міжнародні продовольчі ринки та зміцнення її економічної безпеки.

Стратегічні пріоритети державної політики продовольчої безпеки повинні бути спрямовані на формування комплексної системи управління продовольчими ресурсами, яка забезпечуватиме стабільність внутрішнього продовольчого ринку, підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору та зміцнення економічної безпеки держави. Реалізація зазначених пріоритетів потребує поєднання інституційних реформ, розвитку інноваційних технологій, ефективного державного регулювання та активного використання міжнародного досвіду у сфері забезпечення продовольчої стабільності.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що продовольча безпека є однією з ключових складових економічної безпеки держави, оскільки вона безпосередньо впливає на стабільність функціонування національної економіки, рівень соціальної стабільності та добробут населення. У сучасних умовах воєнних викликів, трансформації глобальних продовольчих ринків та посилення геополітичної нестабільності формування ефективної державної політики продовольчої безпеки набуває стратегічного значення для України. Аналіз сучасного стану аграрного сектору засвідчив, що він відіграє важливу роль у забезпеченні внутрішнього продовольчого ринку та формуванні експортного потенціалу країни, що робить його одним із ключових факторів зміцнення економічної безпеки держави.

У процесі дослідження визначено основні стратегічні пріоритети державної політики продовольчої безпеки, серед яких особливе значення мають підтримка національного аграрного виробництва, розвиток ефективної системи продовольчих резервів, модернізація логістичної інфраструктури аграрного сектору, диверсифікація

Таблиця 3

Позиції України на світовому ринку основних видів аграрної продукції (2023 р.)

Вид продукції	Виробництво в Україні, млн т	Експорт, млн т	Частка України у світовому експорті, %	Місце у світі
Пшениця	22,2	16,1	9	5
Кукурудза	27,0	21,0	13	4
Ячмінь	5,9	2,8	12	4
Соняшникова олія	6,0	5,7	46	1
Ріпак	4,1	3,6	18	3

Джерело: розраховано автором на основі даних [6-7]

експортних маршрутів, розвиток цифрових технологій у агропромисловому комплексі та удосконалення системи державного регулювання продовольчих ринків. Важливим напрямом також виступає гармонізація національного законодавства із міжнародними стандартами та інтеграція України у глобальну систему продовольчої безпеки. Реалізація зазначених стратегічних пріоритетів сприятиме підвищенню стійкості аграрного сектору, зміцненню продовольчої незалежності держави та підвищенню конкурентоспроможності української аграрної продукції на міжнародних ринках.

Перспективними напрямами подальших наукових досліджень є розроблення методичних підходів до оцінювання рівня продовольчої безпеки України

з урахуванням сучасних воєнних та економічних ризиків, удосконалення механізмів державного регулювання продовольчих ринків та формування ефективної системи стратегічних продовольчих резервів. Особливої уваги потребує дослідження можливостей цифровізації аграрного сектору, впровадження інноваційних технологій у системі управління продовольчими ресурсами та підвищення ефективності логістичної інфраструктури. Важливим напрямом подальших досліджень також є аналіз впливу глобальних продовольчих криз на економічну безпеку держави та формування адаптивної державної політики, спрямованої на зміцнення продовольчої стійкості України в умовах сучасних глобальних трансформацій.

Список використаної літератури:

1. Багацька К. В., Климаш Н. І., Духновська Л. М., Ганущак Т. В., Пашкуда Т. В. Соціальна відповідальність як чинник забезпечення економічної стійкості підприємств. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2024. № 6. С. 186–192. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-6/186>
2. Мурована, Т. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*, 2023. № (47). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>
3. Дідур К. М. Продовольча безпека України, як один із пріоритетів розвитку глобальної економіки. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_5_31
4. Ніколюк О. В., Атамась Г. П., Шумілов Б. Б. Продовольча безпека України в умовах соціально-економічних трансформацій. *Економіка харчової промисловості*. 2023. Т. 15, Вип. 1. С. 61-67. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001443448>
5. Родінова, Н., Дергач, А., & Гудзь, Г. Світова продовольча криза як наслідок російсько-Української війни. *Економіка та суспільство*, 2022. № (40). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-25>
6. Національний банк України. Статистика: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
7. Державна служба статистики України. Статистична інформація: офіційний сайт. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u.htm
8. Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку: Закон України № 4619-IX від 08.10.2025. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 49. Ст. 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
9. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23 груд. 1997 р. № 771/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
10. Халкін В. Роль України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки: сучасні виклики та перспективи. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2024. Т. 7, № 3. С. 396–419. DOI: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr20>
11. Mazaraki A., Zubko T. Stability of production and trading companies considering their economic security. *Problems and Perspectives in Management*, № 20 (1). С. 445-458. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15\(4\).2018.18](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15(4).2018.18)
12. Ілляшенко І. О. Формування організаційно-економічного механізму стратегічного управління природно-техногенною та екологічною безпекою на засадах сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_1_12
13. Громика Р. П. Аспекти розвитку економічної безпеки України та її вплив на розвиток економіки. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 13-18. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-13-18>
14. Варналій З.С., Білик Р.Р., Хмелевський М.О. Соціальна безпека України: сутність, проблеми та шляхи забезпечення. *Економічний вісник університету. Збірник наук. праць учених та аспірантів*. Випуск 45, Переяслав, 2020. С. 105-114. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-45-105-114>

References:

1. Bahatska, K. V., Klymash, N. I., Dukhnovska, L. M., Hanushchak, T. V., & Pashkuda, T. V. (2024). Sotsialna vidpovidalnist yak chynnyk zabezpechennia ekonomichnoi stiiikosti pidpriemstv [Social responsibility as a factor in ensuring the economic sustainability of enterprises]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 6, pp. 186–192. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-6/186>
2. Murovana, T. O. (2023). Vitchyzniane pidpriemnytstvo v umovakh voiennoho stanu: osnovni tendentsii ta metody pidtrymky [Domestic entrepreneurship under martial law: main trends and support methods]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>
3. Didur, K. M. (2023). Prodovolcha bezpeka Ukrainy, yak odyin iz priorytetiv rozvytku hlobalnoi ekonomiky [Food security of Ukraine as one of the priorities of global economic development]. *Efektivna ekonomika*, no. 5. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_5_31
4. Nikoliiuk, O. V., Atamas, H. P., & Shumilov, B. B. (2023). Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh sotsialno-ekonomichnykh transformatsii [Food security of Ukraine under socio-economic transformations]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, no. 15(1), pp. 61–67. Available at: URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001443448>

5. Rodinova, N., Derhach, A., & Hudz, H. (2022). Svitova prodovolcha kryza yak naslidok rosiisko-ukrainskoi viiny [Global food crisis as a consequence of the Russian-Ukrainian war]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-25>
6. Natsionalnyi bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. (2026). Statystyka: ofitsiynyi sait [Statistics: official website]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2026). Statystychna informatsiia: ofitsiynyi sait [Statistical information: official website]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u.htm
8. Pro zasady derzhavnoi ahrarynoi polityky ta derzhavnoi polityky silskoho rozvytku: Zakon Ukrainy № 4619-IX vid 08.10.2025 [On the principles of state agrarian policy and state rural development policy: Law of Ukraine No. 4619-IX dated 08.10.2025]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4619-20>
9. Pro osnovni pryntsyipy ta vymohy do bezpechnosti ta yakosti kharchovykh produktiv: Zakon Ukrainy vid 23.12.1997 № 771/97-VR [On the basic principles and requirements for food safety and quality: Law of Ukraine dated 23.12.1997 No. 771/97-VR]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1998, no. 19, Art. 98. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
10. Halkin, V. (2024). Rol Ukrainy u zabezpechenni hlobalnoi prodovolchoi bezpeky: suchasni vyklyky ta perspektyvy [Ukraine's role in ensuring global food security: current challenges and prospects]. *Grassroots Journal of Natural Resources*, no. 7(3), pp. 396–419. DOI: [10.33002/nr2581.6853.0703ukr20](https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr20)
11. Mazaraki, A., & Zubko, T. (2022). Stability of production and trading companies considering their economic security. *Problems and Perspectives in Management*, no. 20(1), pp. 445–458. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15\(4\).2018.18](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15(4).2018.18)
12. Illiashenko, I. O. (2013). Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu stratehichnoho upravlinnia pryrodno-tekhnohennoi ta ekolohichnoi bezpekoiu na zasadakh staloho rozvytku [Formation of the organizational and economic mechanism of strategic management of natural-technogenic and ecological security on the basis of sustainable development]. *Efektivna ekonomika*, no. 1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_1_12
13. Hromyka, R. P. (2020). Aspekty rozvytku ekonomichnoi bezpeky Ukrainy ta yii vplyv na rozvytok ekonomiky [Aspects of the development of economic security of Ukraine and its impact on economic development]. *Biznes Inform*, no. 12, pp. 13–18. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-13-18>
14. Varnalii, Z. S., Bilyk, R. R., & Khmelevskiy, M. O. (2020). Sotsialna bezpeka Ukrainy: sutnist, problemy ta shliakhy zabezpechennia [Social security of Ukraine: essence, problems and ways of обеспечения]. *Ekonomichniy visnyk universtetu*, no. 45, pp. 105–114. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-45-105-114>

Nataliia Zghadova, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Economic Security, Law, and Social Processes, Odesa National University of Technology. **Liudmyla Berezovska**, PhD, Senior Lecturer of the Department of Public Administration, Odesa National University of Technology

STRATEGIC PRIORITIES OF THE STATE FOOD SECURITY POLICY IN THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE

The article examines the strategic priorities for the formation and implementation of state food security policy within the system of Ukraine's economic security under the conditions of modern global and internal challenges. It is substantiated that food security is one of the key components of national economic security, as it directly affects the stability of socio-economic development, the level of population welfare, the resilience of the domestic market, and the state's ability to counter crisis phenomena. Particular attention is paid to the analysis of current threats to food security in Ukraine, including the consequences of martial law, the destruction of agricultural and logistics infrastructure, disruption of traditional supply chains, rising food prices, instability in global agricultural markets, and the intensification of global economic risks. The main directions of state policy aimed at ensuring food security are identified, including support for national agricultural production, the development of an effective system of food reserves, modernization of logistics infrastructure, diversification of export routes, the introduction of digital technologies in the agro-industrial complex, and the strengthening of state regulation in strategic food markets. The necessity of forming an integrated food security management system that combines institutional, economic, information-analytical, and innovative mechanisms of state policy is substantiated. It is proved that the implementation of strategic priorities in food policy should be based on the principles of sustainable development, increasing the competitiveness of the agricultural sector, efficient use of resource potential, and strengthening the country's food independence. Emphasis is placed on the importance of harmonizing national food policy with international standards and practices, as well as on the need to develop mechanisms for monitoring, forecasting, and managing food-related risks. The obtained results can be used in the formation of state strategies for ensuring economic and food security of Ukraine and in improving the system of public administration in the agricultural sector and food markets.

Keywords: food security; economic security of the state; state food policy; agricultural sector; strategic development priorities; food independence; food risk management.

Дата надходження статті: 17.04.2026

Дата прийняття статті: 08.05.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026